

## 23. §.

Vagyonszerzés és elidegenítés felett határozni a kamara közgyűlése van jogositva és érvényes határozat hozatalára a tagok kétharmadának megjelenése szükséges és általános szótöbbség dönt.

## 24. §.

A beérkezett készpénz a pénztárban 24 órán tul nem tartható és azonnal takarékpénztárba helyezendő.

## VI. FEJEZET.

## 25. §.

A nyugdíjintézet ügyét intézi a kamara közgyűlése, illetőleg a kamara választmánya.

## 26. §.

A pénztárnok a választmány tagjai közül választandó. Az ellenőr lehet közjegyzőhelyettes is.

## 27. §.

A tisztviselők teendőiket fizetés nélkül végzik és működésükért díjazás nem jár.

## 28. §.

Minden közjegyzőnek joga van bármikor pénztárvizsgálatot kérni és azt két tanu felkérése mellett azonnal eszközölni.

## 29. §.

A választmány utasítását és ügyrendjét a közgyűlés állapítja meg.

## 30. §.

A kamara egyszer s mindenkorra segélyben részesítheti azt a közjegyzőt, ennek özvegyét vagy árváját, a kinek szolgálati idő hiánya miatt nyugdíjigénye nincsen.

# KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkeszti SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KIADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, fél évre 3 frt.	Megjelenik havonként 2-szer	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Váci-körút 19.
--	--------------------------------	---

TARTALOM: Egyleti élet. — Kényszer telekkönyvi ügyekben. — A hagyaték átadása, ha a köteles rész hagyományi, utóörököségi vagy az özvegyjog vitás. Irta: dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes. (Folytatás.) — Közjegyzői okirattárak kisélejtezése. Közli: Jakab Géza, kis-kőrösi kir. közjegyző. — Éjszak-amerikai bizalmi intézetek. Közli: Dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes. — Vegyesek.

## Egyleti élet.

Egyletünk központi bizottsága múlt hó 29-én ülést tartván, itt közöljük az ülésről felvett jegyzőkönyvet:

A „Magyarországi kir. Közjegyzők Egylete“-nek 1899. évi augusztus hó 29-én megtartott központi bizottsági üléséről.

### Jegyzőkönyv.

Felvétegetett Budapesten 1899. évi augusztus hó 29-án a „Magyarországi kir. Közjegyzők Egylete“ központi bizottságának üléséről.

### Jelen voltak:

Zimányi Alajos, egyleti elnök, Schilling Rudolf, dr. Cottely Géza, Jakab Géza és dr. Hajós Béla Ödön központi bizottsági tagok.

Elnök az ülést a kitűzött időben megnyitván, üdvözli a megjelenteket s az ülési jegyzőkönyv vezetésére a jelenlevők hozzájárulásával Dr. Hajós Béla Ödönt kéri tel.

Napirend előtt elnök a beérkezett e részbeni jelentésből előadja, hogy Gesztessy János zombolyai kir. közjegyző egyleti tag elhunyt, ami fölött a jelenlevők részvétüket fejezván ki, a nevezett egyleti tag az alapszabályok értelmében az egyleti tagok sorából töröltetik.

Ezután áttért a bizottság a mai napirendre.

Elnök bejelenti, hogy a szabályszerű belépési nyilatkozat ki-

állítás mellett az egyletbe tagokul beléptek a következők: Zrumitzky Béla szolnoki, Hász Sándor battonyai, Dr. Halász Ákos maros-illyei, Dr. Nagy Vilmos komáromi, Dr. Mattiasich Dezső lugosi, Tamásfalvi Thury István belényesi, Dr. Kikinday Győző török-kanizsai, dr. Rohrer Géza budapesti kir. közjegyzők és dr. Pápé Dénes szegzárdi kir. jegyzőhelyettes.

Miután nevezettek a szabályszerű belépési nyilatkozatokat aláírták, ők az alapszabályok értelmében folyó évi július hó 1-től számítandó hatálylyal, jogokkal és kötelezettségekkel az egyleti tagok sorába egyhangulag felvételtek, amiről ők a szokásos módon értesíteni fognak.

Ezzel a napirend IV. pontja, amely elnök kérelmére elsőnek tárgyalatott, kimerített.

Ezután tárgyalatott a napirend I. pontja: „a közjegyzői szaklap további szerkesztése.“ E részben jegyző felolvassa Schilling Rudolfnak a szaklap szerkesztőjének a központi bizottsághoz intézett és f. évi június 30 án kelt, továbbá Tokaji Nagy Lajosnak küldött és f. évi július hó 7-én kelt leveleit, amely szerint ő a szaklap szerkesztésétől eláll, többek között azon indokból, mert az egyleti tagok részéről kevés munkakedv mutatkozván, a szükséges munkaerő hiányában a lapot egymaga tovább nem szerkesztheti.

Miután a jelenlevők ezutáni támogatásukat megígérték és dr. Hajós Béla Ödön kilátásba helyezte, hogy a kir. közjegyzőhelyetteseket és jelölteket magánuton szakcikkek írására buzdítani és felhívni fogja: Schilling Rudolf a szaklapnak szerkesztését további intézkedésig elvállalta, miután a szaklapnak szakadatlan megjelentése egyleti érdek.

Következett a napirend II. pontja: „a jutalmazott pályamunkának nyomdai teljes elkészülte folytán a szétosztás és nyilvános ismertetésének módja.“

E részben a következő határozat hozatott:

A pályamunka szétosztatik az elnökség útján az összes egyleti tagok között, egy-egy példánya megküldetik a jogi szaklapok közül: a „Jogtudományi közlöny“-nek, a „Jog“-nak, az „Ügyvédek lapja“-nak és a „Wiener Notariats-Zeitung“-nak; a napilapok közül a „Budapesti Hirlap“-nak és „Pesti Hirlap“-nak, „Nemzet“-nek, „Egyetértés“-nek, „Magyarország“-nak, „Budapesti Napló“-nak és „Pester Lloyd“-nak.

Magát a pályamunkát a szaklap részletesen és kimerítően ismertetni fogja.

Diszpéndányokat kapnak:

az igazságügyminister, kinek a mű küldöttségileg lesz átnyujtva, mely alkalommal a minister figyelme újból fel lesz hívva a közjegyzők memorandumára; diszpéndányt kap még a két igazságügyministeri államtitkár és Szántó ministeri tanácsos, a kodifikáló bizottság, a Kuria, az összes táblák, a budapesti és pestvidéki törvényszék elnöke, a fővárosi és vármegyei árvaszék elnöke és a budapesti főügyész.

Végül megállapítja a bizottság, hogy a mű áruba bocsátási ára 4 forint, mely összegért az elnöknel lesz bárki által beszerezhető.

A napirend tárgysorozatának 3-ik pontjára nézve a bizottsági tagok beható eszmecsere után egyhangulag azt határozták, hogy a közgyűlés összehívása előtt még egy bizottsági gyűlés tartassék, amelyen a közgyűlés összehívásának határideje és tárgysorozatára nézve annak idején véglegesen határozzon, olyképen azonban, hogy a közgyűlés lehetőleg a kamarai gyűlés előtt vagy után közvetlenül tartassék meg.

Következett a napirend 5. pontja: a nyugdíjszabályzat tárgyában, illetőleg tervezete tárgyában értekezés.

Ezen tárgyban a bizottság ugyanez időszereint nem igen értekezhetett, mert a nyugdíjszabályzatra nézve hiányzik a kész tervezet, amiért is a bizottság azt határozta, hogy ezen kérdés és illetőleg tárgy annak idején a közgyűlés tárgysorozatába vétessék fel, amely időig hihetőleg tervezetek is készülnek, amelyeknek előadásával Schilling Rudolf bizatik meg.

Indítvány nem tétetvén, elnök megköszönve a bizottsági tagoknak megjelenését, az ülést esti 8 órakor bezárta.

Kelt mint fent.

Dr. Hajós Béla Ödön s. k.  
bizottsági jegyző.

Zimányi Alajos s. k.  
elnök.

## Közjegyzői kényszer a telekkönyvi ügyekben.

Most, mikor a codificationális bizottság előtt ezen kérdés megvitatás tárgyát fogja képezni, időszereú elmondani mindent, a mi a közérdekből azt követeli, hogy a közjegyzői kényszer a telekkönyvi ügyekben törvényhozási intézkedés által behozassék.

Részünkről, a közjegyzők részéről, megbocsáthatlan hiba

volna, ha ezen kérdés tárgyalása közben semmit sem téve, hallgatnánk és bizva abban, hogy a közérdek, az élet, az igazság és a „logika örök törvénye“ mind azt követelik, hogy a kérdés igenlő értelemben döntessék el, csak várnánk arra, a mit remélünk lehet és remélnünk kell.

A ki már egy keveset élt, az tudhatja tapasztalatból, hogy a törvényhozás törvényeivel nem mindig csak azt szentesíti, a mi igaz és a mi a közérdekből szükséges, hanem gyakrabban ad igazat csak egy, vagy bizonyos osztályok érdekeinek, mint az összeség érdekének.

Ebben az esetben is, mint mindig, az ugynevezett „szabadság“ uralma alatt nem a sokaság kiáltása hallgattatik meg, hanem a sok kiáltás és a hangosabb zajongás.

Azt mondhatnák, hogy ezek a szavak sem egyebek, mint egy körnek, a közjegyzők körének önérdekű beszéde és így ez sem a köz, a sokaság kiáltása. Igen, ezt mondhatnák akkor, ha ez a beszéd csakugyan nem a közérdeket szolgálná és a mit mond, nem mind azt bizonyítaná, hogy javaslata első sorban a közönség érdekében áll és az a körülmény, hogy e javaslat elfogadása a közjegyzői karnak érdekét is előmozdítja, nem egyéb, mint a dolog természetében rejlő okozat, a mi különben semmit sem von le a javaslat értékéből és a legkevésbé sem áll ellentétben a közérdekkel, annál kevésbé szolgál az annak ártalmára.

Nem mondom, hogy illendőség szempontjából nem volna szebb, ha a közjegyzői kényszer behozatalát nem maguk a közjegyzők sürgetnék és állítom, hogy sokkal nagyobb erkölcsi hatása volna, ha ez a sürgetés a bírák, az ügyvédek vagy pláne a községi és körjegyzők köréből indulna ki.

No de ily önmeztagadást embertől, annál kevésbé ügyvéd-től vagy körjegyzőtől várni nem lehet. Hogy a bírák miért nincsenek e kérdésben a nagy közönség mellett, erre a kérdésre, bármily alakban teszem is fel azt magam előtt, nem tudok kielégítő választ találni, a milyet pedig találok, azt közölhetők nem tartom.

Egyébiránt az is csak látszat, hogy a közjegyzők felszólalása talán szerénytelenség volna, mert jobban meggondolva, ellenkezőleg a közjegyzőknek kötelességük e kérdés tárgyalásánál felémelni szavukat, mert leginkább ők vannak hivatva arra, hogy ezt hivatásukból kifolyólag épen megtegyék. Ugyanis a törvénynél fogva a legfőképpen közjegyzői teendő a szerződésck kiállítás

és egyéb tények tanusítása épen úgy, mi t az ügyvédnek legfőbb teendője a peres felek képvisellete és a bírónak az ítélet és egyéb bíról határozatok meghozatala.

Ha tehát akkor, a mikor az ügyvéd a perelés, a bíró az igazságszolgáltatás terén valamely javítást hoz javaslatba, senkinek sem jut eszébe első sorban azt vizsgálni, hogy a javaslat az ügyvédnek vagy bírónak előnyére szolgál-e, hanem a javaslatot mindenki, mint közérdekűt csak a közérdek szempontjából teszi vizsgálatának vagy gondolkozásának tárgyává; épen úgy nem szabad a közjegyzőt gyanusítani akkor, a mikor mint leginkább hivatott tényező az ő ténykedésének tárgyát képező kérdésben elmondja tapasztalatait, véleményét és tesz javaslatot.

Hanem lenne bár szerénytelenség is, — a minthogy nem az — még sem lenne szabad e kérdésben a közjegyzőknek némáknak maradni, mert ennek a kérdésnek eldöntése a közjegyzői intézményre nézve oly fontos, a milyen nem volt még egy sem és nem is lesz. Ennek a kérdésnek igenlő értelemben leendő megoldása életkérdés a közjegyzői intézményre nézve.

Egy magánembert kinevetnének, ha valamely munkakörre vagy mesterségre munkásokat szerződtetne és alkalmazottjai között nem úgy osztaná meg a munkát, hogy mindenik saját szakmájában találjon foglalkozást, hanem például a kovácsot lakatos munkára is alkalmazna és a lakatosnak nem adna egyéb munkát, mint a mi a kovácstól elvégezetlenül marad.

Ily eljárásnak az lenne a következménye, hogy először a kovács munkája nem lenne lakatos munka vagy megfordítva, másodszor hogy a kovács, munkával tulhalmozva kimerülne, a lakatos munka nélkül elrestülne, tehát mindkettő mint munkás értékvesztést szenvedne és harmadszor a munkaadó visszaszámításának csak kárát láthatná.

A mai korban már nem is képezi kérdés tárgyát az, hogy a munkamegosztás elkerülhetlenül szükséges és az nem mellőzhető. Ép úgy érdekében áll az a munkásnak, a gyárosnak, a közönségnek és ez nemcsak a közönséges munkásra, közönséges áruk előállításánál áll, hanem áll ez a szellemi munkásokra is, még a legtudományosabb (áru) cikkek elkészítésénél is.

S. R.

(Folytatása köv.)

## A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi, utóörököségi vagy az özvegyi jog vitás.

Irta: dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes.

(Folytatás.)

1. Az első esetben abból az álláspontból kell kiindulnunk, hogy a köteles rész a szükségörökösnek minden tehertől menten adandó ki, azt tehát az özvegyi jog sem terhelheti. Ámde ezen álláspontot mereven elfogadni nem igen lehet. Az özvegyi jog törvényes minimumát még a köteles rész kiadása sem sértheti, mert ezen minimum az özvegyet minden körülmények közt feltétlenül megilleti. Az özvegyi jog ugyanis erősebb jog, mint a köteles részhez való jog. Ez következik abból, hogy az özvegyi jog hagyatéki teher természetével bír, már pedig a hagyatéki teher a köteles részt is terheli, miután a köteles rész kiszámításának alapjául az egész hagyaték tiszta értéke veendő. Méltányos azonban, hogy ebben az esetben az özvegyi jog ne teljes fartalma szerint, hanem annak csak a törvényes minimuma vétessék számításba. Ha a törvényes minimum a köteles rész kihasználása után fennmaradó vagyonérték jövedelmeiből kikerül, akkor a köteles rész kiadásának semmi sem áll útjában s az özvegyi jog a többi vagyont fogja terhelni. Ha azonban a hagyatéki vagyon olyan csekély, hogy a köteles rész kiadása esetén a fennmaradó vagyon jövedelmeiből még az özvegyi jognak törvényes minimuma sem kerül ki, akkor az özvegyi jog a köteles részt is terheli. Ez a körülmény a köteles rész kiadását nem akadályozza ugyan, de a köteles részre jogosult köteles az özvegyi jog minimumát megfelelően biztosítani. Ennek gyakorlati keresztülvitele azonban meglehetősen nehézségekbe ütközik. Itt figyelembe kell vennünk, hogy a törvényes minimum a köteles részt csak másod sorban terheli, ha tudniillik az utóbbi vagyontól ki nem kerül. Első sorban is tehát, miután a köteles rész mindig egy bizonyos készpénzösszegekből áll, az özvegyi jog minimumát is a hasonlóképp készpénz egyenértékre kell átszámítani, a mely legyen pl. 100 ft. A kötelesrész kihasználása után fennmaradó vagyon jövedelme legyen évi 80 ft, akkor a mutatkozó különbözet 20 ft, a köteles rész jövedelmeit terheli, a köteles résznek 20 frton felüli jövedelme pedig szabadon marad a köteles részre jogosultnak, úgy hogy ő az özvegynek csak 20 ft évi jövedelmet köteles biztosítani.

Másként áll ismét a dolog, ha a hagyatéki vagyonból hozzá-

adva a köteles részt is, legfőleg a törvényes minimum vagy még annyi sem kerül ki. Ebben az esetben a köteles rész kiadása csak az özvegyi jog megszűnte után követelhető, addig is a köteles részre jogosult követelheti az ő köteles részének megfelelő biztosítását.

Ha már most vita merül fel arra nézve, hogy a törvényes minimum kikerül-e a köteles rész kiadása után fennmaradó vagyontól s az egyezés nem sikerül, ebben az esetben miután első s főszabály, hogy a köteles rész tehermentesen adandó át, az özvegyet terheli a bizonyítási kötelesség arra nézve, hogy a minimum végett a köteles rész igénybe veendő, s ennél fogva ebbeli igényeivel a köteles részre jogosult ellenében az özvegy lesz a törvény rendes útjára utasítandó s a köteles rész az igénylőnek tehermentesen átadandó.

A köteles rész kielégítése azonban nagy nehézségekbe ütközik, ha a hagyatékot az özvegyi jog terheli s az örökségen kívül a főörökösnek más vagyona nincs. Ebben az esetben a kérdés csakis úgy volna megoldható, hogy az özvegy tünni köteles, hogy a köteles rész kielégítése végett a törzsvagyon egészben vagy részben igénybe vétessék, elidegeníttessék. Ha ingatlan a törzsvagyon, a köteles rész kielégítése végett eladandó, az özvegy köteles az ő netán már bejegyzett özvegyi jogát törölni, hogy az ingatlan az özvegyi jogtól mentesen legyen eladható s őt csak a köteles rész kielégítése után fennmaradó vételárra illetheti meg az özvegyi haszonélvezeti jog.

Joga volna azonban az özvegynek azt követelni, hogy az ingatlan ne adassék el, hanem csak terheltesse meg a köteles rész kielégítése végett. Ebben az esetben azonban az e célból felveendő kölcsön kamatait, s netáni tőketörlesztéseket az özvegy köteles mint egyedüli haszonélvező fizetni az ingatlan jövedelmeiből.

Ha az özvegy a tehermentes elidegenítésbe bele nem egyezik, arra per útján is szorítható volna.

Ez itt előadottak tételes jogot nem képeznek, s így inkább csak de lege ferenda mondattak.

2. Másodszor vita merülhet fel akkor, ha több özvegyi jog összeütközik. Ez abban az esetben lehetséges, ha az örökösök után oly fiugyermekek hal meg, ki szintén özvegyet hagy maga után. Vagyis az atya özvegyének (anyós) és a fiu özvegyének (meny) özvegyi joga ütközhetik össze.

Dr. Jancsó György „magyar özvegyi jog” című munkájában az összeütközésnek még egy másik esetét is említi, midőn a házassági per bírása által nem vétkesnek kimondott elvált nő özvegyi joga ütközik össze a második feleség özvegyi jogával. Dr. Jancsó itt abban téved, hogy a nem vétkes elvált nőnek megadja az özvegyi jogot s ezt az 1894. évi XXXI. t. cz. 90. §-ának kiterjesztő magyarázatával indokolja. Ámde nézetem szerint a kiterjesztő magyarázatnak helye nincsen, a 90. §, csak a női tartásról intézkedik s ezt is csak föltételesen akkor biztosítja a nem vétkes elvált nőnek, ha a nőnek jövedelme ily tartásra elégtelen. A női tartás pedig nem azonos az özvegyi joggal s azt semmiféle kiterjesztő magyarázattal az özvegyi joggal azonosítani nem lehet, s így a két jog nem lévén azonos, egymással össze sem ütközhetik.

A női tartáson kívül pedig az elvált nőt, ha nem vétkes is, özvegyi jog nem illeti, mert ez érvényesen fennálló házasságot tételez fel.

(Folytatása következik.)

## A közjegyzői okirattárak kiselejtezése.

Közlő: JAKAB GÉZA kis-kőrösi kir. közjegyző.

Ezzel a karunkra nézve közérdekű és nyilván aktuális kérdéssel a budapesti közjegyzői kamara már 1896-ik évben foglalkozok.

A jövőre, ha nem is éppen a közvetlenül közel jövőre, de mindenesetre az utódainkra irányuló előrelátó gondoskodás vetette fel az eszmét s illetőleg a kérdést, mely abban öszpontosul, hogy a közjegyzői okirattárakban az idő haladtával arányosan szaporodó okirati anyagnak a törvény által követelt biztonságban tartásáról az ezzel járó felelősség sérelme vagy meglazulása nélkül, utódaink fognak-e egyáltalában s ha igen, mi módon, megbízhatóan gondoskodhatni, — és hogy szükséges-e, jogos-e, vagy legalább is méltányos-e a mind inkább felnövekedő okirati anyag-halmaz és ügyviteli könyvek biztonságban tartásának anyagi terhével a jövő közjegyzőjét fokozatos terhelni.

Míg a hajdani hiteles helyeken a századokon át összehalmozódott okiratok gyűjteménye szeretházakban, főgyházi és káptalani levéltárakban s egyéb közhatósági helyeken, e célra

alkalmas, tűzbiztos és megfelelő férőhelyekkel rendelkező helyiségekben találták s találják most is biztos és állandó elhelyezésöket: addig a jelen korban s a változott rendszer mellett, figyelembe kell vennünk, hogy a közokirati gyűjtemények ma már egyes közjegyzők kezelése alá, tehát közhitelességgel felruházott egyének magánkezeibe kerültek; a kiknek egyéni feladatuk azoknak elhelyezéséről s biztonságáról gondoskodni.

Számot kell vetnünk az átlag szerényebb forgalmu vidéki irodáknak az összeséghez viszonyított tulnyomó többségével. E kartársaink, szűkes jövedelmi forrásukhoz mérten, de a vidéki korlátolt lakás-viszonyok miatt is, csak szűkebb kiterjedésű és polgári berendezésű lakó-, illetve irodai helyiségeket tarthatnak; a melyekben azonban részint a rendelkezésre álló lakrészeknek jobbára a legszükségesebb helyiségekre szorító voltánál fogva, — részint pedig a megőrzésre és biztonságban tartásra alkalmas tartályoknak elégtelensége miatt, a nem is éppen távoli jövőben már alig lesznek képesek az okirattárak anyagát kellő biztonságban elhelyezni. Vajjon méltányos-e tehát, hogy a közjegyző anyagi viszonyaival arányban nem álló költségeket legyen kénytelen hova-tovább növekvő mérvben tenni, csupán azért, hogy valamely jogszolgálati célra voltaképpen már szükségtelenné vált vagy legjobb esetben is minimális százaléki arányban jogérvérvényesítésére még igénybe vehető okiratokból és ezek tartozékait képező ügyviteli könyvekből álló nagy tömeg őrizetnek és biztonságban tartásának gondjaival s felelősségével terheltessék?

Nem utolsó szempont továbbá az idő folyamán beálló üresedések betöltésénél az okirattárnak az utód részére való átadás körüli eljárás is. Tudjuk, hogy az átadásnál az egész okirati gyűjtemény, kezdettől végig, az ügyviteli könyvek segélyével, évről évre, darabonként átadandó és átveendő. Ez a formai tény felületesen, csak úgy próbádként megtekintésével, nem végezhető. Mert valamely okiratnak nem konstataált esetleges hiányaért a felelősség az átvevő utódra hárul át. Fölteszem tehát, hogy az átvételnél ez az elkerülhetetlen gondosság minden esetben érvényesül. Már most gondoljuk meg, hogy csak 40—50 év után is, egy közjegyzői okirattárnak átadása és átvétele mennyi időt és elernyesztő fizikai munkát fog igényelni!

De viszont áll az is, hogy nagyobb forgalmu s különösen a székes-fővárosi irodák nagyobb része már jelenleg is, intézmé-

nyünk 25. éves életkorában, nem kis mértékben küzd a felhalmozódott okiratok és ügyviteli könyvek nagy tömegének súlyos terhével, a miknek jókora részétől a közjegyzői irodák már most is, jogi érdek sérelme vagy veszélye nélkül, megszabadíthatók lennének.

Ezek s még kétségtelenül nagy számban felhozható egyéb objektív okok elvitázhatatlanul szükségessé teszik a közjegyzői okirattáraknak okszerű módon való apasztásáról s az apasztás rendszerének a megállapításáról intézkedő gondoskodást.

Az ebben az irányban teendő előrelátó intézkedés tehát nézetem szerint már nagyon is időszerű.

Igy fogta fel ezt a budapesti kamara is, midőn 1896-ban a kérdést fölvetvén, fölötte tárgyalást kezdeményezett. Nem feladatom keresni az okát annak, hogy ahhoz, midőn már két tervezet is állott a kamara előtt, melyek legalább is tárgyalási anyagul szolgálhattak, a dologgal azóta egyáltalában nem foglalkozott s a felszínre vetődött kérdést eddigelé nyugodni engedte.

De valójában én abban a nézetben is vagyok, hogy e kérdés tárgyalása és rendszerbe foglalása voltaképpen nem is egy területileg korlátolt adminisztratív testületnek, az intézmény egy lokális szervi tagozatának: a kamarának lehet hivatásszerű feladata, hanem igen is az intézmény összességét felölelő és reprezentáló Országos Egyletünknek tartozik illetékes hatáskörébe.

S én, ki e kérdéssel benső érdeklődéssel foglalkozom, e fel fogás által indítatva, ily indirekt uton véltem helyénvalónak, a kamara levéltárában nyugvó kérdést egyszer már onnét kiemelni és intézményünk s kari érdekeink szolgálatában álló szak-közlönyünkben feleleveníteni, azért, hogy e szerény igényü és a tárgyilagos kritika elé bocsátott dolgozatokhoz minél több érdeklődő kartársam hozzájáruljon, magának e fontos kérdésnek az Országos Egyletnél lehetőleg minél előbb leendő tárgyalásához, az anyaggyűjtés által hozzájáruljak.

Mielőtt azonban tárgyamnak, tudniillik a kisélejtezési eljárás s az ezzel kapcsolatos „közlevéltári” rendszer tervezetének közlését megkezdeném, egy rövid történeti vonatkozást kell tennem, e kérdésnek a budapesti kamaránál kezdeményezett, majd aztán csakhamar megfeneklett tárgyalására.

Jeszenszky Danó budapesti kartársunk még 1895-ik évben egy konkrét javaslatot nyújtott be a budapesti kamarához, a közjegyzői okirattárak kisélejtezése tárgyában. Ezt a javaslatot a

kamara tárgyalás alá vétén, minthogy az alapján helyes kiindulásu tervezetet egy és más irányban kibővitendőnek, részben más alapra helyezendőnek, de meg részleteiben is kidolgozandónak vélte; szóval egy bizonyos rendszerbe foglalt kész tervezetet óhajtott, mely tekintettel lenne egyuttal a külföldön fennálló hasonló törvényes intézkedésekre is; a kamara engem tisztelt meg a megbizással, hogy a Jeszenszky-féle munkálat felhasználásával, egy rendszeres tervezetnek az előadmányát készítem el.

Éppen azért tehát, mivel a kérdésnek annak idején remélhetőleg napirendre kerülő érdemleges tárgyalásánál az én itt közlendő tervezetem mellett, a Jeszenszky-féle munkálat is esetleg anyagul szolgálhatand, részint tájékozás nyújtás végett, de részint azért is, mivel annak egynémely elvi álláspontjával nem értek egyet: kell, hogy előzményként a Jeszenszky-féle munkálattal is kritikailag röviden foglalkozzam és pedig annyival is inkább, mivel erre már a kamarához benyújtott előadmányomban is kiterjeszkedtem.

(Folytatás következik.)

## Észak-amerikai bizalmi intézetek.

(North American Trust Companies.)

A mult hetek folyamán számos magyarországi közjegyző kaphatta meg a következő felhívást, melyet érdekes és tanulságos tartalmával fogva egész terjedelmében ide iktatunk:

*New-York*, augusztus 17-én, 1899.

Tisztelt uram!

Tekintettel a kereskedelem és ipar terén mindinkább fejlődő nemzetközi összeköttetésre, de különösen oly kérdésekre nézve, melyek ingatlan vagyokra, valamint pénzügyekre vonatkoznak, intézetünk állandó érintkezésbe óhajt lépni magyar kir. közjegyzőkkel, tudva azt, miszerint ezen összeköttetés nemcsak nekünk, hanem azoknak is előnyére válhat.

A közjegyzői rendszer — oly alapon mint az Magyarországon, valamint Európa más államaiban létezik — az észak-amerikai Egyesült Államokban ösmeretlen. Itten „ugynevezett” közjegyző lehet — tekintet nélkül szakképzettségre — bárki... esetleg egy kereskedő-segéd vagy gyógyszerész. Itten oly egyén-

nek, ki „ugynevezett“ jegyzői teendőket végez, vizsgáznia nem kell, biztosítékot az illetőtől nem követelnek és szerény teendői abból állanak, hogy aláírásokat hitelesít, tanukat eskettet, és váltókat óvatol.

Az ily viszonyok által okozott hiányt pótolandó, keletkeztek itt az ugynevelt „Bizalmi intézetek“ — „Trust Companies“, — melyek elvállalják a különböző pénz-, hagyaték- vagy jog-ügyek lebonyolítását és rendezését.

Ezen intézetek, tekintve az észak-amerikai Egyesült-Államok kormánya által nyilvántartott és biztosított óriási vagyonokat, valamint azt is, hogy élükön a jog- és a pénzügyvitel terén legelső helyet elfoglaló egyének állanak, a nagy közönség határtalan bizalmát élvezik.

A „Nort-American Trust-Company,“ (Észak-amerikai bizalmi intézet) állami szabadalmazás folytán működhet, mint: végrendeleti végrehajtó, gyám és vagyongondnok; továbbá intézetünk külföldi ügyosztálya oly előnyöket és kedvezményeket nyújt a magyar kir. közjegyzőknek melyet más más társaság adni nem képes.

A nevezett külföldi ügyosztály („Department of Foreign Affairs“) szakavatott egyének vezetése alatt áll, kik különböző nemzetek törvényeivel ismeretesek; itteni jogi kérdésekre vonatkozólag pedig a legjobb amerikai ügyvédek tanácsa áll rendelkezésünkre.

Ha bárkinek az észak-amerikai Egyesült-Államokban valamely ügye van, melyet hazulról óhajt rendezni, az bátran fordulhat hozzánk bármely oly kérdésben, melyet otthon a kir. közjegyzők, avagy bankok végeznek el. Mi megértünk magyarul vagy bármely más nyelven írott levelet és okiratokat, és megbízóink érdekében minden lehető lelkiismeretes megteszünk, csak hogy kívánalmaikat teljesen és pontosan kielégítsük.

Igazgatónk — miután a legtehetségesebb ügyvédek erre vonatkozó nézetét kikérte — készséggel válaszol bármely ez ország törvényeire vonatkozó kérdésre, de különösen fekvő birtokokat, örökségeket, hagyatékokat, végrendeleteket, ingatlan vagyonokat, bekebelezett üzleti társaságokat, beruházásokat, tőkebefektetéseket és új társaságok alakítását illetőleg.

Kész örömmel segítünk bizalmas, őszinte tanácscsal bárkit, ki egy Ön által kiállított ajánló levelet bemutat.

Az ottani amerikai konzul által hitelesített meghatalmazás elegendő, hogy annak értelmében az észak-amerikai Egyesült-Államok bármely részében örökségeket, évjáradékot vagy bármely másféle követelést behajtsunk. Ha bármely ügyben egy jogtanácsos közbenjárása szükséges, mi kívánatra és az érdekelt fél költségére megbizunk egyet az ügy vitelével, és működését ellenőrizzük, ép oly lelkiismeretes, mint azt a megbízó önmaga tehetné. Meghatalmazásokat e névre kell kiállítani: Nort American Trust Company in the City of New York.

Itt élő egyéneknek készpénzt utalványozunk ki hetenkint, hónaponként vagy kívánatra bármiképp, ha e célra az összeg nálunk letéteményezve leszen.

Intézetünk az észak-amerikai Egyesült-Államok pénzügynöke és a hadügyministerium bankára, azonban intézetünk szilárdságát és jellegét illető felvilágosítás megszerzése végett utasítjuk Önt nagyköveteink és konzulainkhoz, ugyszintén az Angol-Osztrák bankhoz Budapesten.

Legközelebb egy külföldön utazó amerikaiaknak használatára irányuló kézi könyvet adunk ki, mely nevét és címét fogja tartalmazni mindazon közjegyzőknek, kikkel érintkezésben állunk, egyszersmind ajánlva őket azon utazóknak, kik hitel-leveleink birtokában vannak.

Nagyrabecsült válaszát elvárva, vagyunk

teljes tisztelettel

*Nort American Trust Company.*

**A. Trowbndg**

president.

Érdekes ezen felhívás, mert mutatja, hogy Amerikában a közjegyzőség intézménye még mennyire el van maradva, hogy ott tulajdonképpen közjegyzőség nincsen is európai értelemben véve, az ugynevezett közjegyzők szerepe s ügyködése, miután az kvalifikációhoz kötve nincsen s bárki lehet közjegyző, igen alárendelt. Annál csodálatosabb ezen elmaradottság, ha meggondoljuk, hogy ezen ifju államok a legrövidebb idő alatt mily óriás fejlődésen mentek át minden téren, mint emelkedtek az elhagyott őserdők helyén virágzó városok, melyek az ipar és kereskedelem központjai lettek a mint érték utól, sőt sok tekintetben mint hagyták maguk mögött a vén Európa ezer éves multtal dicsekvő államait.

Már pedig a népesség gyors szaporodása, a fejlődés rohamossága s a forgalom folyton fokozódó igényei feltétlen szükségessé teszik, hogy a jogintézmények fejlődése is ezzel lépést tartson, a mely tekintetben egyik elsőrendű szükséglet oly jogintézmény kifejlesztése, mely lehetővé tegye, hogy az ügyes-bajos felek előforduló perenkívüli ügyekben olyan kellő jogi képzettséggel bíró, minden tekintetben megbízható, közhiteles és felelős személyhez fordulhassanak, kik nekik a szükséges jogi tanácssal és segítséggel szolgáljanak. Erre való a közjegyzőség intézménye. Ezen intézmény szükséges voltát s annak hiányát Amerika is érzi, melyre ha valahol, úgy épen ott, tekintettel nemcsak az óriási belső, hanem a nagy nemzetközi forgalomra is, a jogbiztonság szempontjából nélkülözhetetlen szükség van. Mivel pedig államilag, törvényhatóságilag szervezett ilyen közjegyzőség nincsen, az amerikai társadalmi uton segít a bajon, megalapítván az ugynevezett bizalmi intézeteket (Trust-Companies), melyek önmaguk szabják s állapítják meg szervezetüket s hatáskörüket. Ez ismét csak az amerikai életrealitását s gyakorlatias voltát mutatja. Nem vár mindent, még üdvözlését is az államtól, mint az nálunk hazánkban oly sajnosan tapasztalható, hanem az érezhető hiányokat a társadalmi uton való kereskedés útján pótolja, még akkor is, midőn ezeknek pótlása valóban par excellence állami feladat volna, mint épen a közjegyzőség intézményét is tekintve.

Némi büszkeséggel tölthet tehát el, hogy hazánkban ilyen bizalmi intézetekre szükség nincsen, miután e célra szervezett, tiszteletre méltó, jogtudós és európai színvonalon álló közjegyzői kar áll a nagy közönség rendelkezésére. S mégis, fájdalom, tapasztalnunk kell, hogy hazánkban ezen intézmény jogi fontosságát még ma sem látják be s azt kellőképp nem méltányolják, sőt nem ritkán igazságtalan s méltánytalan panaszokat hallunk emelkedni ellene s tapasztalnunk kell oly irányu áramlatokat, melyek a helyett, hogy az intézményt hatáskörének minél nagyobb kibővítése által fejleszteni törekednének, azt inkább fejlődésében visszanyomják. Így van azután, hogy minálunk a közjegyzőség — dacára a magas jogi képzettségnek, mely e pályán megkívánatik, dacára a jogviszonyok rendezése tekintetében lépten-nyomon tapasztalható áldásos működésének — még mindig nem örvend olyan tekintélynek, mint kellene. Szolgáljon nekünk tanulságul ez a kis amerikai felhívás, mely a közjegyzőség nélkülözhetetlen vol-

tát igazolja, melynek pótlására az amerikai nem restel társadalmi uton is szervezkedni, s melynek hiányát mi is csak akkor érezzük igazán, ha nélkülözni volnánk kénytelenek.

Közli: Dr. Szily Ferencz

budapesti kir. közjegyző helyettes.

(Folytatás köv.)

## Vegyések.

### 1. Az örökösödési eljáráshoz.

Az „Igazsági Közlöny“ idei 7-ik számában megjelent az alábbi belügyi s igazságügyi ministeri rendelet, mely az újonan alapított „Erzsébet-érem-rendet“ is azon kitüntetések közé iktatja, melyek az örökösödési eljárásról szóló törvény végrehajtása tárgyában hozott rendelet 9. §-a értelmében a birtokos halála után visszaszolgáltatandók.

A rendelet következőképen hangzik:

*A belügyi és az igazságügyi miniszternek 2311/1899. I. M. számú rendelete,*

az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. törvény cikk végrehajtása tárgyában 1895. évi október hó 11-én 43.194. I. M. szám alatt kibocsátott belügyi és igazságügy-ministeri rendelet 9. §-ának kiegészítéséről.

Boldogult Erzsébet császárné és királyné emlékezetére és az Ő védszentje Thuringiai Szent Erzsébet tiszteletére oly férjes nők és hajadonok legfelsőbb kitüntetésben részesítése céljából, a kik hivatásukban kitűnnek, vagy maguknak emberbaráti, vallási vagy jótékonyági téren a közjó iránt érdemeket szereznek, az 1898. évi szeptember hó 17-én kelt legfelsőbb elhatározással egy „Erzsébet-rend“ nevű külön érdemrend alapított, melynek három foka van, ugymint: nagykereszt, első és második osztály.

E renddel kapcsolatban egy érdemérem alapított, melynek neve „Erzsébet-érem“.

Ezen érdemrend és érdeméremnek az idézett legfelsőbb elhatározással jóváhagyott alapszabályai V-ik cikke értelmében a nevezett rendjel az alapszabályokkal együtt a kitüntetettnek halála esetén a rend irodájába visszaküldendő, föltéve, hogy az elhalt



Magyarország vagy Ausztria a vagy oly idegen állam kötelékébe tartozott, mely a maga részéről szintén megkívánja a rendtagok halála után a rendjelek visszaszolgáltatását.

Ugyanezen alapszabályok IX-ik czikke értelmében az Erzsébet-érmet az azzal kitüntetettnek halála után nem kell visszaadni. Az alapszabályok VII. czikke szerint nem kell visszaszolgáltatni azt a rendjelet sem, mely drága kövekkel kirakottan adományoztatott.

Mindezeknél fogva az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. törvénycikk végrehajtása tárgyában 1895. évi október hó 11-én 43.194 I. M. szám alatt kibocsátott belügyi és igazságügyministeri rendelet 9. §-a\*) akkép egészítették ki, hogy az Erzsébet-érdemrend jelvényei — kivéve a drágakövekkel kirakottan adományozott rendjeleket — az alapszabály-könyvekkel együtt birtokosuk halála után a nevezett rend kincstára részére visszaszolgáltatandók, illetőleg az előirt uton az igazságügyministeriumhoz felküldendő; az Erzsébet-érmet pedig nem kell visszaszolgáltatni.

Kelt Budapesten, 1899. évi július hó 1-én.

## 2. Új járásbiróságok s telekkönyvi hatóságok.

Az igazságügyminister 41,969/1899. számú rendeletében a mezőbándi kir. járásbiróságot megszüntette s ugyanazon rendelettel Ujpesten külön önálló kir. járásbiróságot szervezett s azt mindjárt a 42.455/1894. számú rendeletével telekkönyvi hatósággal is felruházta. Ezzel egy régi hiány nyert orvoslást. Az ujpesti ingatlanok ugyanis részben a budapesti kir. törvényszéknél, mint telekkönyvi hatóságnál, részben pedig (az ugynevezet váczi határban fekvő ingatlanok) a váczi kir. járásbiróságnál mint telekkönyvi hatóságnál vagyis két telekkönyvi hatóságnál is voltak telekkönyvezve s így az ujpesti polgárnak, még mielőtt a telekkönyvet tekintette, azt is ki kellett tudnia, hogy valjon melyik telekkönyvi hatóság is illetékes az ő ingatlanára.

Az igazságügyminister továbbá 44,157/99. számú rendeletében az igali kir. járásbiróságot is telekkönyvi hatósággal ruházta fel.

\*) Ez a rendelet az Igazságügyi Közlöny IV. évfolyamának 12. számához csatolt melléklet gyanánt jelent meg.

# KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkeszti SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KIADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, fél évre 3 frt.	Megjelenik havonként 2-szer	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Váci körút 19.
--	--------------------------------	---

TARTALOM: A közjegyzőség és hiteles helyek története Magyarországon. Irta: *Érdújhelyi Menyhért*. — A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi, utóörökösi vagy az özvegyi jog vitás. Irta: dr. *Szily Ferencz*, budapesti kir. közjegyző-helyettes. (Folytatás.) — Készpénz női hozomány biztosításáról. Irta: Dr. *Hajós Béla Ödön*, kir. közjegyző-helyettes. — Az 1894. XVI. 99. §-hoz. Dr. *Sziklay Zoltán*, kalocsai kir. közjegyző. — Közjegyzői okirattárak kiselejtezése. Közli: *Jakab Géza*, kis-kőrösi kir. közjegyző. (Folytat.) — Kényszer telekkönyvi ügyekben. — Éjszak-amerikai bizalmi intézetek. Közli: Dr. *Szily Ferencz*, budapesti kir. közjegyző-helyettes.

## A közjegyzőség és hiteles helyek története Magyarországon.

Irta: *Érdújhelyi Menyhért*. 1000 frt díjjal jutalmazott millenniumi pályamunka.

A mint olvasóink a mult számunkban közölt bizottsági jegyzőkönyvből értesültek, pályamunkánk már elhagyta a sajtót és azóta már bizonyára olvasóink a munkát is kezükhöz vették.

A könyv ismertetéseként azt hisszük, hogy a legilletékesebb kommentárt adjuk akkor, a mikor a bíráló-bizottság jelentését egész terjedelmében közöljük:

*Tekintetes központi bizottság!*

Az egyesületünk által a honalapítás ezredévének megünneplése alkalmából hirdetett pályázat folytán beérkezett egyetlen munkára vonatkozólag ezen bizottság a mult évi szeptember hó 6-án tartott ünneplő közgyűlésén előterjesztett jeientésében tudvalevőleg a következő javaslatot tette.

Szólíttassék fel a szerző, hajlandó volna-e az önmaga által tett kijelentésekhez képest is, pályamunkáját kiegészíteni, s illetőleg az imént említett jelentésben elmondottak figyelembe vételével újra átdolgozni, s e dolgozatot, kölcsönös egyetértéssel meghatározandó határidő alatt elkészíteni és benyújtani?